

Hjemmesyerskers stilling i forhold til ferieloven

Ikke fundet grundlag for at kritisere, at arbejdsministeriet havde anset nogle hjemmesyersker for omfattet af ferieloven.

FOB nr. 81.24

(J. nr. 1981-59-02).

Advokat A klagede for fabrikant B over, at arbejdsministeriet havde tiltrådt en afgørelse fra direktoratet for arbejdstilsynet, hvorefter nogle personer, der udførte arbejde som hjemmesyersker for B, under denne beskæftigelse måtte anses for at have været lønmodtagere hos B og således berettiget til ferie og feriegodtgørelse efter reglerne i ferieloven.

De nævnte afgørelser var truffet i henhold til ferielovens § 5, jfr. § 28.

Det fremgik af sagen, at B driver en hyndefabrik, og at arbejdet med syning for virksomheden udføres dels i egen systue, dels i en lønsystue med et antal ansatte syersker. Herudover udføres der arbejde for virksomheden af et antal hjemmesyersker, hvoraf nogle har ladet deres virksomhed registrere i henhold til momslovens § 5, andre ikke. Ingen af de syersker, der omfattedes af sagen, var registrerede efter den nævnte lovbestemmelse.

Under sagens behandling i direktoratet for arbejdstilsynet og arbejdsministeriet var det ubestridt, at hjemmesyerskerne fra B's virksomhed modtog tilskårne stoffer, der skulle sys sammen. Andet materiale, bånd, elastik m.v. udleveredes til syerskerne i ruller. Syningen udførtes hjemme af syerskerne, der selv lagde symaskine til; det var dog forekommet, at B havde stillet symaskine til rådighed, men efter hans oplysning var dette kun sket i enkelte tilfælde, og da kun som supplement til syerskens egen maskine, og hvis det kunne fremskynde syningen. De færdigsyede betræk blev afhentet og derefter udfyldt på fabrikken. Udlevering og afhentning skete normalt en gang om ugen, om torsdagen. Det var forekommet, at en syerske selv havde foretaget afhentning og aflevering.

I forbindelse med afhentning af færdigsyede betræk og udlevering af nye materialer var det undertiden forekommet, at der blev bedt om, at de sidst leverede materialer færdiggjordes først; men i øvrigt blev der ikke fra B's side over for den enkelte syerske stillet krav om udførelse af et bestemt arbejde eller om, at arbejdet skulle udføres til bestemt tid. En syerske kunne altid og uden angivelse af nogen bestemt grund meddele, at hun ikke ønskede at udføre et konkret syarbejde, eller at hun i kortere eller længere tid ikke ønskede at udføre syarbejde.

Ingen af de hjemmesyersker, der var omfattet af sagen, havde haft lønnet medhjælp, og efter det oplyste heller ikke haft andet arbejde ved syning ved siden af arbejdet for B. I forhold til B var hjemmesyerskerne imidlertid frit stillet med hensyn til, om de også ønskede at påtage sig arbejde for andre.

Arbejdet vederlagdes efter opgørelse i henhold til en tabel over »takster for syning«. Taksterne var fastsat af B på grundlag af en prøvesyning ved en systue. Det var omtvistet mellem B og modparten, om dette var sket i enighed med hjemmesyerskerne. For én eller nogle enkelte af modellernes vedkommende var det dog ubestridt, at taksten var reguleret efter forhandling med syerskerne. De fleste af hjemmesyerskerne afregnede hver måned.

Til støtte for det standpunkt, at hjemmesyerskerne måtte anses for omfattet af ferieloven, henviste advokat C bl.a. til, at hans klienter rent skattemæssigt havde været berettiget til lønmodtagerfradrag. Advokaten henviste endvidere til den underrettsdom, der er refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1961, s. 673. Under hensyn til arbejdsforholdets karakter var det advokatens opfattelse, at hjemmesyerskerne ikke, som hævdet af A, kunne betragtes som selvstændige.

Efter A's opfattelse kunne det ikke antages, at der mellem B og hjemmesyerskerne i relation til ferielovens § 1 bestod et sådant ansættelsesforhold, at der kunne kræves feriepenge. A henviste til støtte herfor bl.a. til, at B ikke foretog indbetaling til ATP, samt til, at B i et foreliggende tilfælde, hvor spørgsmålet herom havde været rejst via ... kommune, havde afvist at udbetale sygedagpenge. Over for C's henvisning til, at hans klienter havde været berettiget til lønmodtagerfradrag, gjorde A gældende, at dette alene skyldtes, at skatteforvaltningen i ... kommune havde meddelt B, at hjemmesyerskerne betragtedes som A-skatteydere, og derfor - mod B's protest - havde pålagt denne at indeholde A-skat. A gjorde endvidere gældende, at det ville være en ganske ubegrundet forskelsbehandling, hvis de af sagen omfattede hjemmesyersker i modsætning til dem, der var momsregistrerede, skulle være berettigede til feriepenge, og bemærkede i denne forbindelse, at forpligtelsen til registrering efter momsloven først indtræder ved en omsætning på 10.000 kr. A henviste endelig til en underrettsdom, der er refereret i Juristens Domssamling 1957, s. 117.

Direktoratet for arbejdstilsynet antog i sin afgørelse i sagen, at hjemmesyerskerne under deres beskæftigelse måtte anses for at have været lønmodtagere hos B i ferielovens forstand, og ikke selvstændige næringsdrivende, og at de dermed havde været omfattet af ferieloven. Som begrundelse herfor anførtes det bl.a.:

»...

Direktoratet har ved denne afgørelse især lagt vægt på, at hjemmesyerskerne ikke har beskæftiget lønnet medhjælp, at (B) leverede de tilskårne materialer, og at han fastsatte betalingen for det udførte arbejde.

Det bemærkes herved, at den omstændighed, at et arbejde udføres som hjemmearbejde ikke udelukker, at den beskæftigede kan anses for at være omfattet af ferieloven.

...«

Efter at A havde indbragt direktoratets afgørelse for arbejdsministeriet, afgav direktoratet en udtalelse til departementet til brug for dets behandling af klagesagen. Direktoratet fastholdt den trufne afgørelse og den herfor meddelte begrundelse, men tilføjede følgende:

»...

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorledes aflønningen er fastsat, bemærker man, at der er modstridende oplysninger herom, men at den omstændighed, at aflønningen eventuelt er fastsat i enighed efter en prøvesyning mellem syerskerne og (B), jfr. det af advokat ... anførte, ikke efter direktoratets opfat-

telse indicerer, at der ikke foreligger et tjenesteforhold mellem hjemmesyerskerne og (B).

...«

I en skrivelse til A tiltrådte arbejdsministeriet direktoratets afgørelse.

I sin skrivelse til ombudsmanden anførte A, at de hjemmesyersker, der omfattedes af arbejdsministeriets afgørelse, måtte anses som selvstændige. Til støtte herfor henviste A navnlig til, at syerskerne havde ganske samme vilkår i forhold til B som dem, hvis virksomhed var momsregistreret, at en hjemmesyerske tidligere ved langvarig arbejdsudygtighed havde fået udbetalt dagpenge som selvstændig, og at den lokale fagforening havde afvist at optage syerskerne som medlemmer og havde forbudt to af sine medlemmer at indgå aftale med B, »... da det var betingelser som selvstændige syersker«.

I en udtalelse, som direktoratet afgav til arbejdsministeriet i anledning af A's klage til ombudsmanden, fastholdtes den trufne afgørelse, og direktoratet tilføjede i forbindelse hermed bl.a.:

»...

Til bemærkningerne om de pågældende syerskers status som selvstændige på linie med momsregistrerede systuer bemærkes, at det er korrekt, at direktoratets afgørelse indebærer, at det vil gøre en forskel på, om der entres med en registreret systue eller en privat syerske, idet der efter direktoratets opfattelse, ved afgørelse af spørgsmålet om en person er lønmodtager i ferielovens forstand, må lægges vægt på, om den pågældende efter hele sin økonomiske og sociale stilling må anses for at være lønmodtager.

Direktoratet henviser i øvrigt til højesteretsdom af 19. oktober 1971 (U. f. R. 1971, s. 801), hvorefter en hjemmesyerske blev anset for omfattet af ferieloven under hensyn til, at hun uden benyttelse af lønnet medhjælp og uden at arbejde for andre havde syet dukketøj af stof leveret hende tilklippet af arbejdsgiveren, og til en af arbejdsgiveren fastsat betaling pr. stk.

...«

I en udtalelse i anledning af klagen henholdt arbejdsministeriet sig til direktoratets udtalelse.

Efter at A var blevet gjort bekendt med de afgivne udtalelser, bemærkede han i et afsluttende indlæg, »... at U.f.R. 1971, s. 801 H, efter min opfattelse ikke er noget afgørende præjudikat i nærværende sag. De konkrete omstændigheder i denne sag, er der nøje redegjort for i tidligere korrespondance, og de er på en lang række punkter forskellige fra den sag, i hvilken højesteret har taget stilling«. I øvrigt henviste A til den allerede foreliggende korrespondance.

I en skrivelse til advokat A udtalte jeg følgende:

»Efter ferielovens § 1 har »lønmodtagere i ... privat tjeneste ... ret til ferie med feriegodtgørelse eller løn efter reglerne i denne lov«.

Ferieloven indeholder ikke en nærmere angivelse af, under hvilke omstændigheder der foreligger et tjenesteforhold i lovens forstand, og lovens forarbejder indeholder ikke afgørende fortolkningsbidrag. Der foreligger imidlertid en forholdsvis omfattende administrativ praksis i henhold til bestemmelser i ferielovens § 5 (og tilsvarende bestemmelser i tidligere lovgivning), ligesom spørgsmålet i et antal tilfælde har foreligget for domstolene til afgørelse. Denne praksis er refereret i den kommenterede lovudgave, Ferieloven (5. udgave ved Lise Kofod, København 1976), s. 80 ff.

Afgørelsen af, om der foreligger et tjenesteforhold i ferielovens forstand, beror herefter på et samlet skøn over beskæftigelsesvilkårene, jfr. a.st., s. 80 f, hvor der som momenter, der indicerer tjenesteforhold, nævnes »... arbejdsgiverens interesse i den beskæftigedes *personlige* arbejdsydelse, arbejdsgiverens *tilsyn* med arbejdet og adgang til at give nærmere *instrukser* for dets udførelse, arbejdets udførelse for arbejdsgiverens regning, opsigelsesvarsel og fast periodisk vederlag«. Det fremhæves endvidere (a.st., s. 83), at det vil kunne tillægges vejledende betydning, om den pågældende i relation til arbejdsmarkedets tillægspension og sygedagpengeordningen betragtes som lønmodtager, ligesom der i et vist omfang kan hentes vejledning i, om der trækkes A-skat i vederlaget for det pågældende arbejde. Af vejledende betydning vil også være, om der svares moms af det arbejde, der udføres, jfr. herved Birgit Christoffersen: Ferieloven (København 1972), s. 28. Jeg henleder i denne forbindelse Deres opmærksomhed på bestemmelsen i momslovens § 3, stk. 1, litra a, hvorefter afgiften efter den nævnte lov alene svares af »den, der driver selvstændig erhvervsvirksomhed med afsætning af varer og afgiftspligtige ydelser«.

Efter min gennemgang af sagen har jeg ikke fundet grundlag for at kritisere de af direktoratet for arbejdstilsynet og arbejdsministeriet truffne afgørelser, der efter min opfattelse har støtte i den højesteretsdom, der er refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1971, s. 801.

Den endelige afgørelse af spørgsmålet hører under domstolene.

...«